

Zgodnie z danymi Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z lat 1989-2003 liczba doktorantów w Polsce wzrosła w tym okresie ponad 17-krotnie. Wpłynął na to zwiększający się popyt na studia na poziomie wyższym niż magisterskie. Posiadanie dyplomu magistra czy magistra inżyniera staje się coraz powszedniejsze i dopiero doktorat wyróżnia „z tłumem”. Wielu do dalszej pracy naukowej, poza chęcią poszerzenia wiedzy, motywuje też recesja na rynku i obawa o znalezienie dobrej pracy.

Kto chce uzyskać stopień doktora, ma do wyboru w zasadzie dwie drogi: albo zrobienie tego w tzw. trybie eksternistycznym, albo ukończenie studiów doktoranckich. Każda z nich ma swoje plusy i minusy. Pierwsza polega na samodzielnej pracy, prowadzeniu badań, publikowaniu swoich dokonań w czasopiśmie naukowych. Pozostaje jednak kwestia najważniejsza – znalezienie promotora. Niewielu pracowników nauki godzi się na prowadzenie takiego doktora. Brak ram czasowych i narzuconych form studiowania powodują, że droga do celu przeciąga się w nieskończoność. Jeśli ktoś nie może pracować na uczelni w cha-

„Paragrafy” dla chcących uzyskać stopień doktora:

- ustawa o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 r. (DzU nr 65, poz. 385, z późn. zm.);
- ustawa o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki z 14 marca 2003 r. (DzU nr 65, poz. 595);
- rozporządzenie ministra edukacji narodowej z 10 czerwca 1991 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów naukowych (DzU nr 58, poz. 249, z późn. zm.);
- regulamin SD ustalany przez prowadzącą je jednostkę.

Opis szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, a także wzór dyplomu i wzór zawiadomienia o nadaniu stopnia doktora zawiera rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu z 15 stycznia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (DzU nr 15, poz. 128).

Jak zrobić doktorat z geo

Rok	Doktoranci	Stopnie doktorskie
1989	1 820	2 399
1990	1 551	2 324
1991	1 899	1 500
...		
2000	25 604	4 400
2001	28 272	4 400
2002	30 991	5 500
2003	32 054	5 455

Liczba uczestników st. doktoranckich i nadanych stopni doktorskich w Polsce w latach 1989-2003

Źródło: MENiS

akterze pracownika naukowego (szansę na to rozwiązanie ma niewielu, uczelnie ograniczają bowiem liczbę etatów asystentów z różnych powodów), musi bardzo się starać, żeby tym sposobem uzyskać stopień doktora – kwestia silnej motywacji, czasu i środków. Innym rozwiązaniem są studia doktoranckie, które z założenia mają przygotować do uzyskania stopnia doktora. W zakresie geodezji i kartografii oferują je obecnie tylko 3 szkoły wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Politechnika Warszawska i Wojskowa Akademia Techniczna. Natomiast studia doktoranckie proponowane przez Centrum Badań Kosmicznych wchodzi w skład tzw. Środowiskowych Studiów Doktoranckich PAN.

SD trwają maksymalnie 4 lata, a w uzasadnionych przypadkach mogą być przedłużone nie więcej niż o rok oraz dodatkowo o czas trwania urlopu macierzyńskiego. Studia mogą odbywać się w trybie dziennym lub zaocznym. Oba rodzaje niosą ze sobą nieco odmienne prawa, ale i różne obowiązki, o czym dalej. Podstawowa różnica tkwi w tym, że studia dzienne są bezpłatne i jedynie ich uczestnicy mogą uzyskać stypendium, natomiast zaoczne z reguły są płatne. CBK jako jedyna jednostka oferuje studia odbywające się zarówno w trybie dziennym, jak i eksternistycznym (bezpłatne!), pozostałe – tylko w dziennym. Najczęściej opiekunem naukowym – potencjalnym promotorem zostaje osoba posiadająca tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habili-

townego z zakresu danej dziedziny lub pokrewnej zatrudniona w jednostce organizującej studia.

Przyjęcia na studia. Na SD może być przyjęta osoba, która ukończyła studia wyższe, czyli posiada tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera lub inny równorzędny (ustawa o stopniach...) oraz spełnia warunki rekrutacyjne ustalone przez radę wydziału (radę naukową jednostki naukowo-badawczej). Kandydaci na studia muszą przejść procedurę kwalifikacyjną. Zazwyczaj głównym jej elementem jest rozmowa sprawdzająca ich merytoryczne przygotowanie, a nierzadko również egzamin z dyscypliny naukowej, w zakresie której realizowane będą studia, oraz egzamin z języka obcego. Pod uwagę brane są również wyniki studiów wyższych i ewentualnej dotychczasowej pracy zawodowej. Trzeba też złożyć odpowied-

Stopnie i tytuły

Stopniami naukowymi są stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki w zakresie danej dyscypliny naukowej; **tytułem naukowym** jest tytuł profesora określonej dziedziny nauki (ustawa z 14 marca 2003 r. o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki). I dla pełnej jasności: tytuł inżyniera, magistra i magistra inżyniera to **tytuły zawodowe**.

nie dokumenty. Jednostka organizująca SD w określonej dziedzinie najczęściej zastrzega sobie konieczność ukończenia przez kandydata kierunku studiów wyższych w tej samej lub pokrewnej dziedzinie.

Obowiązki. Podstawowym obowiązkiem osoby podejmującej studia doktoranckie jest uczestnictwo w realizacji ich programu i zdawanie wyznaczonych egzaminów, prowadzenie badań naukowych i składanie sprawozdań z ich przebiegu. Uczestnik dziennych SD jest dodatkowo zobowiązany

dezji

do prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami lub uczestniczenia w ich prowadzeniu (maksymalnie 90 godzin rocznie). To podstawa narzucona przez ustawę, natomiast szczegóły są określane zazwyczaj w regulaminach studiów tworzonych na podstawie zarządzeń kierowników jednostek je organizujących. Regulamin SD określa m.in. warunki i termin otwarcia przewodu doktorskiego. Przed przyjęciem rozprawy doktorskiej każdy doktorant zdaje egzaminy doktorskie z dziedziny odpowiadającej tematu rozprawy, dyscypliny dodatkowej i języka obcego nowożytnego.

A teraz prawa. Czas odbywania dziennych studiów doktoranckich, nie dłuższy niż 4 lata, zalicza się do okresu, od którego zależą uprawnienia pracownicze, jeżeli obrona pracy doktorskiej nastąpiła nie później niż w ciągu roku od daty zakończenia tych studiów. Okres ten jest też uwzględniany przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości (jako tzw. okres nieskładkowy). Uczestnicy studiów doktoranckich podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Przysługuje im przerwa wakacyjna w wymiarze 8 tygodni. Mężczyźni na okres odbywania studiów dziennych mają prawo do odroczenia służby wojskowej, ale jeśli studiuja zaocznie – nie. Postanowienia ustawy z 7 maja 1999 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP oraz o zmianie ustawy o uposażeniu żołnierzy (DzU nr 50, poz. 500) umożliwiły wydłużenie do 4 lat odroczenia absolwentom szkół wyższych przeszkolenia wojskowego, jeżeli bezpośrednio po ukończeniu szkoły wyższej rozpoczęli SD. Każdy uczestnik SD otrzymuje legitymację, która nie uprawnia wprawdzie do znizek kolejowych, PKS ani w komunikacji miejskiej, ale daje prawo do opłaty ulgowej za wstęp do muzeów (!). W świetle obowiązujących przepisów doktorant jest bowiem „uczestnikiem studiów doktoranckich”, a nie studentem. Nie jest też pracownikiem, dlatego nie przysługują mu prawa pracownicze.

Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk

00-716 Warszawa, ul. Bartycka 18A,
tel. (0 22) 840-37-66,
studium@cbk.waw.pl,
http://www.cbk.waw.pl/

Opiekun studiów: prof. dr hab. Aleksander Brzeziński, tel. (0 22) 840-37-66 w. 287, alek@cbk.waw.pl

Studia umożliwiają uzyskanie stopnia naukowego doktora: w dziedzinie nauk technicznych w zakresie geodezji i kartografii o specjalności geodezja satelitarna i geodynamika

Wykaz obszarów badawczych: Badanie ruchu obrotowego Ziemi, Analiza obserwacji sztucznych satelitów Ziemi, Pole grawitacyjne Ziemi i geoida, Pływy ziemskie, Wykorzystanie technik GPS w geodezji i nawigacji, Badanie zmian poziomu mórz i oceanów, Teledetekcja i modelowanie informacji geograficznej

Kryteria przyjęć: ukończone studia wyższe w dziedzinie bądź bezpośrednio związanej z badaniami kosmicznymi (geofizyka, astronomia, fizyka, geodezja) lub przydatnej w takich badaniach (np. elektronika, informatyka, inżynieria materiałowa, mechanika, geologia, inżynieria środowiska); kandydat powinien być we wstępnym naukowym kontakcie z osobą pracującą w CBK PAN i gotową podjąć się opieki naukowej, włącznie z pełnieniem formalnej roli promotora. Przyjęcie na SD uzależnione jest od wyniku rozmowy kwalifikacyjnej, a także od wyników studiów wyższych i ewentualnej dotychczasowej pracy zawodowej.

Termin i zakres rozmowy kwalifikacyjnej: 2005 r.

Wymagania dotyczące wykształcenia – preferowane kierunki studiów: geodezja, geo-

fizyka, astronomia, matematyka stosowana
Wymagane dokumenty: podanie o przyjęcie na studia, kopia dowodu tożsamości, dyplom ukończenia studiów wyższych (magisterskich lub równoważnych), wypis z indeksu wyników egzaminów z przedmiotów kierunkowych; opinie kierownika pracy magisterskiej (dyplomowej), ew. opinie o pracy zawodowej

Termin rozpoczęcia zajęć w najbliższym cyklu: 1 października 2005 r.

Stypendium doktoranckie: 1200 zł

Zajęcia odbywają się w trybie: dziennym oraz eksternistycznym (doktoranci-eksterni nie wnoszą żadnych opłat, ale też nie otrzymują stypendium, otrzymują natomiast niewielką pomoc finansową za strony CBK w postaci bezpłatnego noclegu, gdy przyjeżdżają na konsultacje średnio raz w miesiącu, sporadycznie zwrot kosztów podróży; świadczenia te są udzielane wg uznania i w zależności od stanu finansów CBK)

Program studiów obejmuje: program studiów i liczbę godzin zajęć ustala indywidualnie promotor (nie mniej niż 30 godz. semestralnie)

Promotorem może być osoba spoza jednostki organizującej studia doktoranckie? tak, ale tylko wyjątkowo, w uzasadnionych przypadkach

Warunkiem ukończenia studiów i uzyskania stopnia naukowego doktora jest: złożenie i obrona pracy doktorskiej

Liczba doktorantów średnio w roku uzyskujących stopień doktora: pierwszy cykl studiów zakończy się 1 października 2005 r.

Liczba osób mających otwarte przewody doktorskie: 4

WAT, Wydział Inżynierii, Chemii i Fizyki Technicznej

02-908 Warszawa, ul. Kaliskiego 2,
tel. (0 22) 683-90-76, 683-90-57,
faks 683-95-69, jparka@wat.edu.pl,
www.wat.edu.pl

Opiekun studiów: dr hab. inż. Janusz Parka, tel. (0 22) 683-90-76, jparka@wat.edu.pl

Studia umożliwiają uzyskanie stopnia naukowego doktora: w dziedzinie nauk technicznych w zakresie geodezji i kartografii

Kryteria przyjęć: ukończenie studiów pokrewnych i rozmowa kwalifikacyjna

Termin i zakres rozmowy kwalifikacyjnej: do 2 października 2005 r.

Wymagania dotyczące wykształcenia – preferowane kierunki studiów: pokrewne geodezji i kartografii

Wymagane dokumenty: podanie do dziekana, odpis dyplomu, 4 zdjęcia

Termin przyjmowania dokumentów: do 2 października 2005 r.

Miejsce składania dokumentów: Dziekanat WICiFT blok 58 pok. nr 9

Termin rozpoczęcia zajęć w najbliższym cyklu: październik 2005 r.

Stypendium doktoranckie: około 1000 zł

Zajęcia odbywają się w trybie: dziennym

Program studiów obejmuje: bd.
Promotorem może być osoba spoza jednostki organizującej studia doktoranckie? tak

Warunkiem ukończenia studiów i uzyskania stopnia naukowego doktora jest: ukończenie studiów i obrona pracy doktorskiej

Liczba doktorantów średnio w roku uzyskujących stopień doktora: 5-6

Liczba doktorantów mających otwarte przewody doktorskie: 8

Politechnika Warszawska, Wydział Geodezji i Kartografii

00-661 Warszawa, Plac Politechniki 1,
tel. (0 22) 621-36-86,
www.gik.pw.edu.pl

Opiekun studiów: prof. ndzw. dr hab. Krystyna Czarnecka, kcz@gik.pw.edu.pl

Studia umożliwiają uzyskanie stopnia naukowego: doktora nauk technicznych w dyscyplinie geodezja i kartografia o specjalności: geodezja inżynieryjno-gospodarcza, geodezyjne pomiary podstawowe, fotogrametria i kartografia

Kryteria przyjęć: ocena więcej niż dobra na dyplomie ukończenia studiów wyższych magisterskich, akceptacja tematyki badawczej przez samodzielnego pracownika WGiK – przyszłego promotora, zdanie egzaminu z języka obcego oraz egzaminu przedmiotowego lub pozytywna ocena rozmowy kwalifikacyjnej

Termin i zakres rozmowy kwalifikacyjnej/egzaminu wstępnego: związany z dziedziną i wybraną specjalnością

Wymagania dotyczące wykształcenia – preferowane kierunki studiów: geodezja i kartografia

Wymagane dokumenty: podanie, życiorys naukowy, kopia dyplomu, zgoda potencjalnego opiekuna, dyrektora odpowiedniego insty-

tutu oraz dziekana WGiK, kwestionariusz osobowy, wyniki badań zdrowotnych

Termin przyjmowania dokumentów: 15-30 grudnia 2004 r.

Miejsce składania dokumentów: Dziekanat Wydziału Geodezji i Kartografii PW

Termin rozpoczęcia zajęć w najbliższym cyklu: 1 marca 2005

Termin rozpoczęcia zajęć w kolejnym cyklu: 1 października 2005

Stypendium doktoranckie: 0 zł

Zajęcia odbywają się w trybie: dziennym

Program studiów obejmuje: przedmioty podstawowe z uczelnianej oferty zakończone egzaminem (60-120 godz.), przedmioty o charakterze zaawansowanym związane z dyscypliną naukową i wybraną specjalnością (ok. 120 godz.)

Promotorem może być osoba spoza jednostki organizującej studia doktoranckie? nie

Warunkiem ukończenia studiów i uzyskania stopnia naukowego doktora jest: złożenie i obrona pracy doktorskiej

Liczba doktorantów średnio w roku uzyskujących stopień doktora: 5

Liczba doktorantów mających otwarte przewody doktorskie: 14

UWM, Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej

10-721 Olsztyn, ul. Prawocheńskiego 15,
tel. (0 89) 523-45-04, faks (0 89) 523-34-77,
dziekanat@geo.kortowo.pl, www.geo.kortowo.pl

Opiekun studiów: prof. dr hab. inż. Sabina Żróbek, tel. (0 89) 523-38-32

Studia umożliwiają uzyskanie stopnia naukowego doktora: w dziedzinie nauk technicznych w zakresie geodezji i kartografii o specjalności: systemy informacji przestrzennej, geodezja inżynieryjna i satelitarna, gospodarka przestrzenna, fotogrametria i kartografia komputerowa, statystyczne opracowanie wyników pomiarów

Kryteria przyjęć: średnia ocen ze studiów co najmniej 4,0 i wynik ukończenia studiów na dyplomie z oceną bardzo dobrą lub dobrą, pisemna zgoda przyszłego opiekuna naukowego i kierownika jednostki naukowo-dydaktycznej uwzględniająca możliwości finansowe i merytoryczne realizacji badań, egzamin kwalifikacyjny z dyscypliny naukowej, w zakresie której będą realizowane studia doktoranckie, znajomość j. angielskiego potwierdzona egzaminem lub odpowiednim certyfikatem

Termin i zakres egzaminu wstępnego: 05.07.2005 (gik), 12.07.2005 (j. angielski, pisemny), 13.07.2005 (j. angielski, ustny)

Wymagania dotyczące wykształcenia – preferowane kierunki studiów: geodezja i kartografia

Wymagane dokumenty: podanie na formularzu, karta informacyjna o kandydacie (dostępne w dziekanacie), zaświadczenie potwierdzające średnią ze studiów, odpis dyplomu, kserokopia z indeksu, życiorys, 3 fotografie, orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do kontynuacji nauki

Termin przyjmowania dokumentów: czerwiec 2005 roku

Miejsce składania dokumentów: dziekanat WGiGP

Termin rozpoczęcia zajęć w najbliższym cyklu: 1 października 2005 r.

Stypendium doktoranckie: 900 zł (limitowana liczba stypendiów)

Zajęcia odbywają się w trybie: dziennym

Program studiów obejmuje: bd.

Promotorem pracy doktorskiej może być osoba spoza jednostki organizującej studia doktoranckie? tak, ale tylko w uzasadnionych przypadkach

Warunkiem ukończenia studiów i uzyskania stopnia naukowego doktora jest: zrealizowanie programu studiów doktoranckich, obrona rozprawy doktorskiej

Liczba doktorantów średnio w roku uzyskujących stopień doktora: 8

Liczba doktorantów mających otwarte przewody doktorskie: 10

Status doktoranta nie jest do końca uregulowany. Obecnie trwają prace nad nowelizacją przepisów (ustawa *Prawo o szkolnictwie wyższym*), które mają ten status wreszcie określić. Polska jest jednym z sygnatariuszy Deklaracji Bolońskiej (dokumentu wyznaczającego kierunek zmian europejskiego szkolnictwa wyższego) i w ramach realizacji jej postanowień (Komunikat Berliński z 2003 r., w którym uznano za konieczne rozszerzenie istniejącego dwustopniowego systemu studiów o studia doktoranckie) w ustawie planowany jest zapis, że studia doktoranckie będą stanowiły kolejny, wyższy poziom regularnych studiów. Dzięki temu doktoranci mieliby takie same prawa jak studenci.

Stypendium. Uczestnik SD, ale tylko dziennych, może otrzymać stypendium w wysokości nieprzekraczającej przeciętnej stawki wynagrodzenia zasadniczego asystenta, przewidzianej w przepisach o wynagradzaniu, obowiązującej w jednostce prowadzącej studia. Minimalna wysokość stypendium nie może być niższa niż 60% minimalnego wynagrodzenia zasadniczego asystenta ustalonego w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli akademickich.

Wysokość stypendium ustala rektor lub dyrektor placówki PAN albo jednostki badawczo-rozwojowej.

Stypendia zwolnione są od podatku dochodowego (ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst ujednolicony DzU z 2000 r. nr 14, poz. 176).

I tak, wysokość miesięcznego stypendium doktoranckiego waha się od 900 zł (na UWM) i 1000 zł (na WAT) do 1200 (w CBK), a na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej stypendium w ogóle nie jest wypłacane. Uczestnik studiów doktoranckich, który otrzymuje stypendium, może podjąć pracę, ale jedynie w niepełnym wymiarze czasu i tylko wtedy, gdy uzyska zgodę kierownika tych studiów. Ograniczenia te nie dotyczą osób nieotrzymujących stypendium.

Ze stypendium wiąże się też dość poważne ryzyko. Skreślenie z listy uczestników SD (np. wskutek niewykazywania dostatecznych postępów w pracy naukowej) powoduje nie tylko utratę przyznanych świadczeń, ale wręcz konieczność zwrotu całej otrzymanej w dotychczasowym toku studiów sumy. Zwolnienie z tego obowiązku może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Podsumowując, droga do doktoratu, niezależnie od wybranego sposobu jego uzyskania, nie jest łatwa. Większość posiadających ten stopień ocenia, że jednak warto.

Anna Wardziak

WARSZAWSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO GEODEZYJNE S.A.

00-497 Warszawa, ul. Nowy Świat 2

tel. 0 (prefiks) 22 621-44-61

fax 0 (prefiks) 22 625-78-87

www.wpg.com.pl; e-mail: wpg@wpg.com.pl

Wykonujemy:

- Inwentaryzację urządzeń inżynierskich
- Kataster gruntów i budynków
- Mapy i plany
- Obsługę geodezyjną inwestycji
- Opracowanie dokumentacji obiektów budowlanych
- Opracowania fotogrametryczne
- Wycenę i obrót nieruchomościami
- Systemy Informacji o Terenie
- Systemy Katastralne

Mierzymy wszystko, nawet to, czego nie potrafią inni